

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

Геолого-географічний факультет

Кафедра здоров'я людини та цивільної безпеки

Силабус курсу

"Основи охорони праці та БЖД"

Обсяг	Загальна кількість: кредитів 5,0; годин -150; залікових модулів - 2; змістовних модулів – 5
Семестр, Рік	4, II-й
Дні, Час, Місце	за розкладом занять
Викладач (і)	Гвозд'їй Світлана Петрівна – доктор педагогічних наук, завідувач кафедри здоров'я людини та цивільної безпеки Пенов Вадим Васильович – кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри здоров'я людини та цивільної безпеки
Контактний телефон	0977878266
E-mail:	vadim_v.p@ukr.net
Робоче місце	Кафедра здоров'я людини та цивільної безпеки
Консультації	Очні консультації: (четвер, 15.00-16.00) Онлайн: (за попередньою домовленістю) 15.00-18.00 по Viber, відеоконференція Zoom

КОМУНІКАЦІЯ

e-mail: vadim_v.p@ukr.net, spgvozdiy77@onu.edu.ua

телефон: 0977878266

соціальні мережі: Telegram

аудиторія: за розкладом

АНОТАЦІЯ КУРСУ (місце даної дисципліни в програмі навчання; мета курсу; тематика)

Предметом вивчення навчальної дисципліни є способи захисту людей в умовах повсякденного життя та у надзвичайних ситуаціях.

Пререквізити курсу: Основою для освоєння дисципліни є знання, вміння та навички, отримані в процесі вивчення таких дисциплін як вікова фізіологія та гігієна, вікова психологія.

Мета вивчення дисципліни полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення повсякденних та природних небезпек, техногенних аварій, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на робочому місці та у побуті, а також забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах (об'єктах господарської, економічної та науково-освітньої діяльності), формування у студентів відповідальності за особисту безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки у побуті та безпеки праці на робочих місцях.

Завдання вивчення дисципліни передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення охорони праці, безпеки персоналу та захисту в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого

рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей у межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятної ризику, збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

Засвоївши дисципліну «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» майбутні бакалаври повинні володіти сукупністю загальнокультурних та професійних компетенцій з питань безпеки життєдіяльності та охорони праці у відповідних напрямках підготовки для вирішення професійних завдань, пов'язаних із гарантуванням збереження життя та здоров'я персоналу об'єктів господарювання в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій.

У здобувачів, які навчаються за ОП «Середня освіта (Географія)» процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей та програмних результатів навчання:**

ЗК1 - Знати й розуміти предметну область та розуміння професійної діяльності.

ЗК6 - Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.

ЗК10 - Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ФК14 - здатність моделювати, планувати та конструювати процес навчання географії в школі відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці, із врахуванням гігієнічних вимог до нього, із застосуванням сучасних методик і освітніх технологій, в тому числі і інформаційних, для забезпечення якості навчально-виховного процесу; застосовувати методи діагностування навчальних досягнень учнів з географії, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху

ПРН21 - вміє оцінити здоров'я особистості, визначити допустимий рівень фізичного навантаження, визначає критерії і показники психічного й психофізичного розвитку дітей, враховує отримані дані при виборі методик і технологій навчання і виховання, розробляє ефективні індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей з особливими освітніми потребами,

ПРН29 - здатний проектувати траєкторію власного професійного розвитку і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання предметні компетентності.

ПРН31 - забезпечує рівноправне, справедливе освітнє середовище, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічних особливостей, здійснює педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху

Після вивчення дисципліни, студенти повинні

знати: мету та основні завдання курсу «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці», основні етапи розвитку проблеми забезпечення безпечної життєдіяльності, основні принципи формування безпечної життєдіяльності людини, характеристики та вплив зовнішніх та внутрішніх негативних чинників на здоровий спосіб життя, вплив психофізіологічних особливостей людини та формування її безпеки, класифікацію і нормування шкідливих та небезпечних факторів, що негативно впливають на здоров'я людини, об'єкти та цілі безпеки життєдіяльності в системі «людина – життєве середовище» різного рівня, законодавчі акти та нормативні документи з питань безпеки життєдіяльності людини; основні поняття охорони праці, основні законодавчі акти про охорону праці, міжгалузеві і галузеві нормативні акти про охорону праці, управління охороною праці, органи державного нагляду, громадський контроль із охорони праці, основи фізіології та гігієни праці, відшкодування збитків працівникам у разі ушкодження їх здоров'я, навчання з питань охорони праці при прийнятті на роботу та в період роботи, відповідальність за невиконання вимог з охорони праці, основи електробезпеки та пожежної безпеки;

вміти визначати рівень безпеки системи «людина – життєве середовище»; оцінювати середовище перебування стосовно особистої безпеки, безпеки колективу, здорового способу життя; ідентифікувати небезпеку; визначати причини та можливі наслідки небезпек; оцінювати рівень небезпек; визначити психофізіологічні особливості людини та їх роль у забезпеченні особистої безпеки; надавати першу медичну допомогу в екстремальних ситуаціях собі та іншим

потерпілим; визначати вимоги законодавчих актів у межах особистої та колективної відповідальності та визначати вимоги щодо навчання працівників з урахуванням їх функціональних обов'язків. Визначати шкідливі та небезпечні виробничі чинники на робочому місці. Визначати вимоги законодавчих і нормативних актів з охорони праці в межах функціональних обов'язків фахівця

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Навчальна дисципліна передбачає викладення лекційного матеріалу (22 год.) та проведення лабораторних занять (20 год.), а також самостійної роботи студентів (48 год.). Основна підготовка студентів здійснюється на лекційних та лабораторних заняттях, але у значній мірі покладається і на самостійне вивчення предмета студентами. Під час викладання дисципліни використовуються методи навчання: пояснення, розповідь, диспут; ілюстрування; спостереження, експеримент, робота з інформаційними джерелами, аналіз статистичних даних; мультимедійні методи навчання.

Перелік тем (загальні блоки)

Змістовий модуль 1. Безпека життєдіяльності

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Системний підхід у безпеці життєдіяльності.

Тема 2. Середовище проживання людини. Людина як елемент системи людина-середовище. Медико-біологічні основи безпеки життєдіяльності.

Тема 3. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.

Тема 4. Класифікація НС. Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.

Тема 5. Техногенні небезпеки та їх наслідки.

Тема 6. Соціально-політичні небезпеки, їхні види та характеристики. Соціальні та психологічні фактори ризику. Поведінкові реакції населення у НС.

Тема 7. Менеджмент безпеки, правове забезпечення та організаційно-функціональна структура захисту населення під час ООС та у НС.

Тема 8. Перша долікарська допомога при невідкладних станах, що виникають у повсякденні та під час надзвичайних ситуацій.

Змістовий модуль 2. Охорона праці

Тема 9. Загальні питання охорони праці. Основні поняття. Навчання з питань охорони праці.

Тема 10. Правові та організаційні основи охорони праці

Тема 11. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення». Умови праці. Небезпечні та шкідливі виробничі фактори. Класифікація.

Тема 12. Основи електробезпеки

Тема 13. Основи пожежної та вибухонебезпеки.

Тема 14. Поняття про виробничий травматизм та професійні захворювання. Профілактика травматизму.

Рекомендована література

Основна

1. Безпека життєдіяльності : підруч. для студ. ВНЗ освітніх рівнів "неповна вища освіта" та "базова вища освіта" всіх спец. / О. І. Запорожець [та ін.] . – Київ : Центр учбової літ. (ЦУЛ), 2013 . – 447 с.

2. Безпека життєдіяльності: підручник / О.І. Запорожець, Б.Д. Халмуратов, В. І. Применко та ін.. – 2-ге вид. – Київ : Центр учбової літератури, 2017. – 448 с.

3. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності:

Навчальний посібник / За ред. проф. В. В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 348 с.

4. Бойко М. Д. Трудове право України: навч. посіб. 3-тє вид. перероб. та доп. / М. Д. Бойко – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 392 с.

5. Желібо Євген Петрович. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Є. П. Желібо, Н. М. Заверуха, В. В. Зацарний ; за ред.: Є. П. Желібо . – 7-ме вид . – Київ : Каравела, 2014 . – 342 с.

6. Заплатинський В. М. Полімовний тлумачний словник з безпеки. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 120 с. ISBN 978-911-01-0002-1.

7. Запорожець Олександр Іванович Безпека життєдіяльності підручник для студ. вузів освітніх рівнів "неповна вища освіта" та "базова вища освіта" всіх спец. – К. : Центр учбової літ., 2013

8. Зеркалов Д. В. Безпека життєдіяльності: навчальний посібник / Д. В. Зеркалов. – К.: Основа, 2016. – 267 с.

9. Катренко Л. А., Кіт Ю. В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум : навч. посіб. / Л. А. Катренко, Ю. В. Кіт, І. П. Пістун – Суми : Університетська книга, 2009. – 540 с.

10. Кодекс цивільного захисту України. – К., 2013.

11. Коновалова О. В. Охорона праці. Практикум: навч. посіб. / О. В. Коновалова – К.: Центр учбової літератури 2015. – 98 с.

12. Конституція України. Основний закон. – К., 1996.

13. Концепція освіти з напрямку "Безпека життя і діяльності людини" / В. О. Кузнецов, В. В. Мухін, О. Ю. Буров та ін. // Інформаційний вісник. Вища освіта. – К.: Вид-во наук.-метод. центру вищої освіти МОНУ, 2001. – № 6. – С. 6–17.

14. Михайлюк В. О., Халмурадов Б. Д. Цивільна безпека: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008, - 158 с.

15. Мохняк С. М., Дацько О. С., Козій О. І., Романів А. С., Петрук М. П., Скіра В. В., Васійчук В. О., Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавництво НУ "Львівська політехніка", 2009.- 264 с.

16. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Безпека життєдіяльності»/ О. Д. Малько, А. Ф. Лазутський, В. А. Молодцов, А. В. Писарєв. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2012. – 86 с.

17. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи) : Навч. посіб. / За заг. ред. к. т. н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: "Тріада плюс", 2010. – 648 с.

18. Охорона праці [навч. посіб.] / З. М. Яремко, С. В. Тимошук, О. І. Третяк, Р. М. Ковтун; за ред. проф. З. М. Яремка. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 374 с.

19. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці : навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.

20. Теоретичні та практичні підходи до безпечної життєдіяльності: [метод. рек.] / О. І. Бурденюк, С. П. Гвоздїй, Л. Я. Глінська та ін.; За загальною редакцією С. П. Гвоздїй. – Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2016. – С. 27-56.

21. Яким Р. С. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. – Львів: Видавництво "Бескид Біт", 2005. – 304 с.

22. Яремко З. М. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавничий центр ЛНУ ім. Ів. Франка, 2005.- 301 с.

Додаткова

1. Бегун В. В., Бегун С. В., Широков С. В. Казачков І. В., Литвинов В. В., Письменний Е. Н. Культура безпеки на ядерних об'єктах України. Учебн. пособие. – К. НТУУ КПІ, 2009, - 363 с.

2. Безопасность жизнедеятельности: Учебник / Под ред. проф. Э. А. Арустамова. – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Изд. дом "Дашков и К", 2000. – 678 с.

3. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / О. С. Баб'як, О. М. Сітенко, І. В. Ківва та ін. – Х.: Ранок, 2000. – 304 с.

4. Заплатинський В. М. Полімовний тлумачний словник з безпеки. Підручник. – К.: Центр

учбової літератури, 2009. – 120 с. ISBN 978-911-01-0002-1

5. Заплатинський В., Матис Й. Безопасность в эру глобализации. Монография. – ЦУЛ, 2010.- 142.

6. Кулалаєва Н.В., Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д., Ручні та пересувні засоби пожежогасіння: основні типи, будова та безпечне використання. Навчальний посібник. Київ, 2011. – 189 с.

7. Кулешов Н.І., Уваров Ю.В., Олейник Є.Л., Пустомельник В.П., Єгурнов Ф.І. Пожежна безпека будівель та споруд. – Харків, 2004. – 271 с.

8. Літвак С. М., Михайлюк В. О. Безпека життєдіяльності. Навч. посібник. Миколаїв. - ТОВ “Компанія ВІД”. – 2001. – 230 с.

9. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи) : Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: “Тріада плюс”, 2010. – 648 с.

10. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с. посіб. – Харків, ХНАМГ, 2007. - 227с.

11. Охорона праці та промислова безпека :Навч. посіб. / [К. Н. Ткачук, В. В. Зацарний, Р. В. Сабарно, С.Ф. Каштанов, Л. О. Мітюк, Л. Д. Третьякова, К. К.Ткачук, А. В. Чадюк] За ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного. – К.: 2009 с.

12. Правознавство. Практикум / За заг. ред. С.М. Тимченко, Т.О. Коломоєць – Суми: ВТД «Університетська книга». 2007. – 219 с.

13. Халмурадов Б.Д. Безпека життєдіяльності. Перша допомога в надзвичайних ситуаціях: Навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 138 с.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України - <http://www.rada.kiev.ua>
2. Офіційне інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>
3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>.
4. Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua>, www.osvita.com.
5. Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>.
6. Державна служба України з питань надзвичайних ситуацій: <http://www.dsns.gov.ua/>.
7. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.
8. Постійне представництво України при ООН <http://www.uamission.org/>.
9. Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>.
10. Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). - Київ: Відділ поліграфії Українського центру Держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. - 125 с.
11. Про охорону праці: Закон України. – К., 2006.
12. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. – К., 1998.
13. Про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992.
14. Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України. - <http://www.social.org.ua>
15. Державна служба України з питань праці - <http://dsp.gov.ua/>

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання відбувається із дозволу деканату факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час виконання контрольних робіт та складання екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних гаджетів та девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки лабораторних завдань в процесі заняття.
- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із деканатом.
- Контрольні роботи проводяться шляхом тестування чи надання розгорнутої відповіді на питання, або поєднання декількох видів контролю.

Поточний контроль та самостійна робота															Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль 1									Змістовий модуль 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	Реферат	T9	T10	T11	T12	T13	T14	50	100
20								5	25							

- T9 ... T14 – теми змістового модуля.

Підсумковий контроль за дисципліною – екзамен. До здачі екзамену допускається студент, який виконав усі обов'язкові види робіт, які передбачаються навчальною програмою дисципліни та під час опанування дисципліни набрав 60 і більше балів. Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж необхідний мінімум (60) допускається доздача за темами лекційних, лабораторних занять чи самостійної роботи, за які отримана незадовільна чи взагалі відсутня оцінка.

Самостійна робота студентів

Робота студентів складається з самостійного опрацювання та вивчення навчального матеріалу з переліку тем, що наведені вище. Самостійна робота студента (СРС) оцінюється за результатами підготовки і захисту рефератів, доповідей, виконання індивідуальних завдань, поточного тестування.